

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО РЕПОЗИТАРІЙ

ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО

ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

БІБЛІОТЕКА
ОНЕУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

ректор ОНЕУ

Анатолій КОВАЛЬОВ

15.11.2023

ПОЛОЖЕННЯ про Інституційний репозитарій eONEUIR

Одеського національного економічного університету

Дане Положення про Репозитарій ОНЕУ (надалі іменується «Положення») визначає основні поняття, завдання, принципи його наповнення, функціонування і призначення, склад і структуру та регламентує основні засади організації та управління Репозитарієм ОНЕУ.

1. Загальні положення та визначення

1.1. Інституційний репозитарій ОНЕУ (далі – Репозитарій) – це електронний архів, що накопичує, систематизує, зберігає та забезпечує довготривалий відкритий доступ до електронних публікацій та електронних версій документів (творів) наукового та навчально-методичного призначення, авторами яких є співробітники (в тому числі сумісники), аспіранти, докторанти, здобувачі Одеського національного економічного університету та інші особи згідно з цим Положенням.

1.2 Репозитарій – це веб-орієнтована кумулятивна та постійна база даних електронних копій документів, що визначені однією організацією – Університетом.

1.3 Твір не може бути розміщений у Репозитарії, якщо він порушує права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдає шкоду громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містить інформацію, що охороняється державою.

Визначення основних термінів:

Автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір.

Академічний текст – авторський твір наукового, науково-технічного та навчального характеру, який прийшов процедуру наукового рецензування, призначений для поширення, відповідає вимогам національних стандартів, інших нормативних документів щодо оформлення і технічного виконання. До академічних текстів відносяться: дисертації, кваліфікаційні випускні

роботи, наукові видання, наукові статті, звіти у сфері наукової і науково-технічної діяльності, підручники, навчальні посібники, інші науково- та науковометодичні праці.

Архівування – включення депозитором творів до Репозитарію.

Відкритий доступ – розміщення в мережі Інтернет матеріалів, доступ до яких дозволений правовласникам на постійній безоплатній основі без обмежень.

Відтворення – виготовлення одного або більше примірників твору, відеограми, фонограми в будь-якій матеріальній формі, а також їх запис для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (у тому числі цифровій), оптичній або іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер.

Виключне право – майнове право особи, яка має щодо твору авторське право і (або) суміжні права, на використання цих об'єктів лише нею і на видачу лише цією особою дозволу чи заборону їх використання іншими особами у межах строку, встановленого Законом України «Про авторське право і суміжні права»

Виняткове (виключне) право – це майнове право. Виняткове право може належати одному або декільком фізичним чи юридичним особам (правовласникам).

Правовласник може на свій розсуд вирішувати або забороняти іншим особами використання результату інтелектуальної діяльності.

Депозитор – особа, яка має право розміщувати твори у Репозитарій ОНЕУ відповідно до повноважень (автор, депозитор-бібліотекар, відповідальна особа редакції журналу, конференції, кафедри тощо).

Договір приєднання – договір, умови якого встановлені Університетом, і який може бути укладений лише шляхом приєднання автора до договору в цілому.

Автор не може запропонувати свої умови договору (п.1 ст.634 «Цивільного кодексу України»).

Кваліфікаційна випускна робота здобувача вищої освіти – самостійна робота, яка готується з метою публічного захисту для здобуття ступеня вищої освіти молодшого бакалавра, бакалавра чи магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

Колекція – систематизоване зібрання творів, що представляють науковий, художній, історико-культурний інтерес і об'єднані за однією або декількома ознаками (темою, автором, хронологією, видом творів тощо).

Метадані – детальний опис атрибутів (характеристик) документа (інформаційного ресурсу), що включають бібліографію, ключові слова, анотацію твору тощо.

Оприлюднення (розкриття публіці) твору здійснення за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного

виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо.

Опублікування твору – депонування рукопису твору в Репозитарії відкритого доступу з можливістю одержання в ньому примірника (копії) твору.

Постпринт (post-print) – документ, що пройшов редакторську правку, процедуру реферування і офіційно опублікований. **Препринт (pre-print)** – підготовлений до публікації матеріал.

Самоархівування – самостійне розміщення у Репозитарій власного твору автором, який зареєстрований адміністратором Репозитарію.

Службовий твір – твір, створений автором у порядку виконання службових обов'язків відповідно до службового завдання чи трудового договору (контракту) між ним і роботодавцем.

Співавтори – особи, спільною творчою працею яких створено твір.

Твори – представлені в електронній формі препринти чи опубліковані результатами творчої діяльності авторів, створені за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків. Включають: літературно-письмові твори – книги, брошури, статті, конспекти лекцій, аналітичні огляди, звіти, презентації тощо; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; фотографічні твори; інші твори, представлені в електронній (в тому числі цифровій) формі, яку може зчитувати комп'ютер.

1.4 Репозитарій з доменним ім'ям dspace.oneu.edu.ua є частиною загальної електронної колекції бібліотеки Університету та складовою інтегрованої інформаційної системи ONEU. Назва репозитарію **eONEUIR** є скороченням повної назви електронного інституційного репозитарію, англійською мовою (**Electronic Odessa National Economic University Institutional Repository**).

1.5 Адреса Репозитарію в Інтернеті: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/>

1.6 Репозитарій формується та функціонує відповідно до наступних документів:

- Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу»; - Закон України «Про авторське право і суміжні права», що встановлює авторське право на комп'ютерні програми для ЕОМ, електронні видання, бази даних, літературні письмові твори;
- Закон України «Про Національну програму інформатизації»; - Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», який визначає стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науковотехнічної, національно-культурної та іншої діяльності; - - Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», який

- поширюється на відносини, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання електронних документів;
- Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах», який встановлює основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в автоматизованих системах за умови дотримання права власності громадян України на інформацію та права доступу до неї;
 - ДСТУ 7.1: 2006 СІБВС. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання;
 - ДСТУ 8302-2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.
 - ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою;
 - ДСТУ 7.80:2007 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила.
 - Наказ ректора по університету та рішення Вченої ради ОНЕУ про створення і підтримку інституційного репозитарію;
 - Положення про Бібліотеку Одеського національного економічного університету;
 - Дане Положення.

2. Мета та завдання e-ONEUIR:

2.1 Забезпечити місце і спосіб централізованого і довготривалого зберігання в електронному вигляді повних текстів творів.

2.2 Сприяти зростанню популярності університету шляхом представлення його наукової продукції у глобальній мережі. Збільшити цитованість наукових публікацій працівників Одеського національного економічного університету шляхом забезпечення вільного доступу до них за допомогою Інтернету.

- сприяння підвищенню рейтингу університету;
- сприяння збільшенню наукометричних показників працівників університету; - створення надійної і доступної системи обліку навчальних і наукових творів кафедр і окремих працівників університету.

2.3 Створити надійну і доступну систему обліку публікацій наукових робіт факультетів і окремих працівників.

2.4. Репозитарій e-ONEUIR, орієнтований на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів освіти, виконує наступні функції:

- навчальну, що спрямована на сприяння навчальному процесу;
- наукову, що спрямована на сприяння науково-дослідницькому процесу;

- довідково-інформаційну, що спрямована на задоволення інформаційних запитів з різних галузей знань;
- поповнення бібліотечного фонду оригінальними електронними документами та електронними копіями друкованих видань та їх збереження.

3.Управління Репозитарієм

3.1. Загальне управління е-ONEUIR здійснює Координаційна рада з роботи над університетським Репозитарієм, до якої входять: проректор з наукової роботи (голова), начальник науково-дослідної частини, директор бібліотеки, завідувач відділу підтримки наукових досліджень та інформаційних технологій, тощо. Бібліотека університету виступає координатором і основним виконавцем процесу створення Репозитарію.

3.2. Технічну та програмну підтримку, працездатність програмних засобів забезпечує БІБЛІОТЕКА.

3.3. За збереження електронних документів Репозитарію відповідає сектор автоматизації бібліотечних процесів.

3.4. Усі суперечливі питання щодо включення або вилучення документів із репозитарію, коло осіб, які можуть розміщувати свої документи, перелік документів і порядок їх розміщення вирішує Координаційна рада.

3.5. За потребою до роботи з Репозитарієм долучаються працівники будь-якого відділу бібліотеки, заступники деканів, завідувачі кафедр тощо.

4. Склад Репозитарію

4.1. Репозитарій е-ONEUIR є універсальним за змістом науковим зібранням.

Структура Репозитарію складається із спільнот (фондів) кафедр та науково-дослідницьких університетських установ у кореновому каталозі. Кожна спільнота може мати колекції:

«Alma Mater» - зібрання з історії університету (сучасні твори, електронні копії рідкісних видань з фондів бібліотеки, що стосуються історії університету, копії рукописів видатних учених університету та інше), «Бібліотека», «ФМЕ», «ФЕУП», «ФФБС», «ФМОІТ». Якщо необхідно - за рішенням Координаційної ради можуть створюватись інші спільноти та колекції.

4.2. Тематичний склад визначається кафедрами відповідно до наукового та навчального процесів університету. До Репозитарію можуть бути залучені:

- в обов'язковому порядку розміщуються у Репозитарії твори, які рекомендовані до видання Вченою радою університету та / або видані при повному або частковому фінансуванні ОНЕУ у видавництвах.
- статті, монографії, підручники, методичні матеріали, тематичні збірки, матеріали конференцій (препринти або постпринти);

- наукові публікації працівників Одеського національного економічного університету, здійснені в інших видавництвах, за умови відсутності заборони на їх розміщення в репозитарії з боку видавництв;
- дисертації, що захищені працівниками Одеського національного економічного університету;
- Кваліфікаційні роботи здобувачів, які захищені в університеті в закритому доступі (доступ тільки на території університету);
- наукові роботи здобувачів вищої освіти за рекомендацією наукового керівника: тези конференцій, статті з періодичних видань, тощо;
- інші матеріали наукового, освітнього або методичного призначення за бажанням їх автора.

4.3 За видами електронних ресурсів Репозитарій не має обмеження. Це можуть бути будь-які електронні текстові дані, електронні числові дані, електронні картографічні дані, електронні зображення (відео, презентації), електронні звукові дані, електронні інтерактивні мультимедіа.

4.4 Хронологічні рамки для Репозитарію не встановлюються.

4.5. За рівнем доступності документи в Репозитарії можуть бути у відкритому доступі або за бажанням автора у локальній мережі університету

5. Принципи створення і функціонування Репозитарія e-ONEUIR

5.1 Репозитарій e-ONEUIR є веб-орієнтована, кумулятивна та постійна база даних (цифрових копій документів), що визначені однією організацією - Університетом.

5.2 Репозитарій створюється за допомогою програмного забезпечення відкритого доступу DSpace, розробки Массачусетського технологічного інституту, що підтримує протокол обміну метаданими OAI-PMH (Open Archives Initiative – Protocol for Metadata Harvesting), дозволяючи тим самим інтегрувати електронний репозитарій у міжнародні реєстри ROAR, OpenDOAR та інші.

5.3 Репозитарій поповнюється документами шляхом самоархівування твору автором або шляхом передачі документу до бібліотеки. Для отримання можливості самоархівування автори повинні зареєструватись та отримати відповідні права для роботи. Адміністратор Репозитарію реєструє авторів, надаючи їм права депозитора.

5.4 Депозитором може бути як автор, так і уповноважений працівник бібліотеки. За бажанням автора та при можливостях бібліотеки його роботу може розміщувати у репозитарії депозитор-бібліотекар. При цьому автор подає до бібліотеки електронну версію роботи в будь-якому форматі, що читається машиною, бібліографічний опис матеріалу та набір ключових слів трьома мовами: українською, російською та англійською.

5.5 Підтримуються всі файлові формати, в яких створені ресурси. Однак, рекомендуються для використання певні формати у кожному з видів:

Формати, що рекомендуються для застосування, при розміщенні матеріалів

Матеріал	Назва формату	Розширення
Текст	Adobe PDF, Microsoft Word	pdf (доступний для копіювання), doc
Презентація	Microsoft Powerpoint	ppt
Таблиці	Microsoft Excel	xls
Зображення	JPEG, GIF, PNG	jpg, gif, png
Аудіо	WAV, MP3	wav, mp3
Відео	MPEG, AVI, MP4	mpeg, mpg, mpe, avi, mp4

Політика щодо метаданих.

Використання елементів необхідних метаданих допомагає користувачу мати доступ до архівованих робіт і забезпечує інформацією, потрібною для підтримки безперервного доступу до операцій управління та зберігання.

Розміщення документів в Репозитарії вимагає заповнення основного набору полів метаданих (описової інформації). Деякі з цих метаданих можуть автоматично генеруватися програмним забезпеченням (DSpace), що використовується в Репозитарії, інші повинні бути заповнені депозитором під час процесу розміщення документу до Репозитарію.

При розміщенні твору в Репозитарій обов'язково заповнюються наступні поля метаданих за схемою Dublin Core:

- **Автор(и)** – прізвище та ініціали мовою оригіналу та англійською мовою (у випадку, якщо оригінальну статтю представлено іншою мовою);
- **Назва твору** – мовою оригіналу та іншими мовами, якщо це відомо
- **Бібліографічний опис** – для раніше опублікованих матеріалів
- **Ключові слова** – українською та англійською мовами;
- **Анотація** – мовою оригіналу (обов'язково), англійською мовою (бажано).

Будь-хто має доступ та може вільно використовувати метадані матеріалів, розміщених в Репозитарії.

6. Авторський договір

6.1. Відкритий доступ до Репозитарію не віднімає авторського права. Особисті немайнові права автора не відчужувані і зберігаються за ним

незалежно від способу публікації. Виключне право на твір автор реалізує, добровільно ухвалюючи рішення про подання своєї публікації в Інтернет і підтверджуючи це у Авторському договорі в електронному вигляді.

6.2. Твір не може бути розміщений у Репозитарії, якщо він порушує права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдає шкоду громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містить інформацію, що охороняється державою.

6.3. Твір може бути включений до електронного ресурсу лише після отримання підписаного Авторського договору.

6.4. Підписуючи Авторський договір автор передає Університету на безоплатній основі невиключні права на використання твору:

- на внесення твору у базу даних Репозитарію e-ONEUIR;
- на відтворення твору чи його частин у електронній формі, не змінюючи її змісту;
- на виготовлення електронних копій твору для постійного архівного зберігання;
- на використання твору без одержання прибутку та на виготовлення його копій для некомерційного розповсюдження;
- на надання електронних копій твору для відкритого доступу в мережі Інтернет.

на конвертування електронної версії наукових статей у формат, що використовується в репозитарії.

6.5. У Авторському договорі автор підтверджує, що розміщуючи роботу в Репозитарії він не порушує прав третіх осіб (інших авторів або видавництв).

6.6. Авторським договором автор підтверджує, що на момент розміщення твору в Репозитарії лише йому належать виняткові майнові права на твір, що вони ні повністю, ні частково нікому не передані (не відчужені), що майнові права на твір ні повністю, ні в частині не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб.

6.7. Автор несе всі види відповідальності перед третіми особами, що заявили свої права на твір, відшкодовує Університету всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на твір.

6.8. У випадку, коли твір створено у співавторстві, кожний з авторів приймає умови цього договору розміщуючи такий твір в Репозитарії.

6.9. Автор зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати аналогічні права на використання твору третім особам.

6.10. Авторський договір може бути розірваний на вимогу автора, якщо він позбавляється майнових прав на твір, які мав на момент розміщення твору в Репозитарії відкритого доступу, а також якщо договір містить інші умови, обтяжливі для автора. Тоді він за допомогою адміністратора вилучає роботу з відкритого архіву.

6.11. Видавцям енциклопедій, енциклопедичних словників, періодичних збірників, збірників наукових праць, газет, журналів та інших періодичних видань належать виключні права на використання таких видань у цілому.

Видавець має право за будь-якого використання таких видань зазначати в них своє ім'я або вимагати такого зазначення.

6.12. Автори творів, включених до таких видань, зберігають виключні права на використання своїх творів незалежно від видання в цілому, якщо інше не передбачено авторським договором

7. Структура

7.1 Репозитарій представлено через спільноти (фонди). Спільноти (фонди) в репозитарії виділено:

- за факультетами та науковими підрозділами університету;
- за типом матеріалу;
- за назвами наукових видань університету.

7.2. Спільноти (фонди) можуть поділятися на підрозділи (розділи), які, в свою

чергу, поділяються на колекції.

7.3. В спільнотах, що представляють факультети та наукові підрозділи ВНЗ, колекції виділено за типом матеріалу:

- автореферати;
- дисертації;
- довідкові матеріали;
- звіти про НДР;
- матеріали конференцій, семінарів і т.п.;
- методичні посібники та рекомендації;
- монографії;
- кваліфікаційні роботи магістрів та бакалаврів;
- презентації;
- підручники, навчальні посібники та практикуми;
- програми дисциплін;
- статті;
- інше.

7.4. З розвитком Репозитарію його поділ за спільнотами (фондами), підрозділами (розділами) та колекціями може змінюватися.

8. Прикінцеві положення

8.1. Всі зміни та доповнення до Положення вносяться наказом ректора про внесення змін та доповнень, або про затвердження нової редакції Положення.

8.2. При затвердженні нової редакції попереднє Положення втрачає чинність.

Розробник положення:

Директор бібліотеки

Тамара Іваницька

Погоджено:

Проректор з науково-педагогічної роботи

Володимир Шинкаренко

Проректор з наукової роботи

Олександр Літвінов

Юрисконсульт

Наталія Шерстньова

ДОДАТОК 1

АВТОРСЬКИЙ ДОГОВІР

про передачу невиключних прав на використання творів

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Цей **АВТОРСЬКИЙ ДОГОВІР** (далі **ДОГОВІР**) є договором приєднання, укладений між **АВТОРОМ** творів

(Ф.І.П., посада, кафедра - далі **АВТОРОМ**) і **Одеським національним економічним університетом** (далі **УНІВЕРСИТЕТ**).

2. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

Договір приєднання — договір, умови якого встановлені **УНІВЕРСИТЕТОМ**, і який може бути укладений лише шляхом приєднання **АВТОРА** до запропонованого договору в цілому. **АВТОР** не може запропонувати свої умови договору (п.1 ст. 634 Цивільного кодексу України). **Автор** – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твори і якій належать майнові права інтелектуальної власності на твори відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право і суміжні права», іншого закону чи договору.

Твори – створені авторами у результаті творчої діяльності за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків: книги, брошури, статті, конспекти лекцій, аналітичні огляди, звіти, презентації тощо; твори, представлені в електронній (у тому числі цифровій) іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер. (ст. 433 Цивільного кодексу України, ст.8 Закону України «Про авторське право і суміжні права»)

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

3.1. Репозитарій відкритого доступу Одеського національного економічного університету - ресурс відкритого доступу, розміщений на сервері бібліотеки **УНІВЕРСИТЕТУ** в мережі Інтернет.

3.2. Розміщуючи свої твори в Репозитарію бібліотеки **УНІВЕРСИТЕТУ** **АВТОР** приймає умови цього **ДОГОВОРУ**.

3.3. Твори не можуть бути розміщені у репозитарії відкритого доступу, якщо вони порушує права людини на таємницю її особистого і сімейного життя, завдає шкоди громадському порядку, здоров'ю та моральності населення.

У випадку, коли твори створено у співавторстві, розміщуючи такі твори в Репозитарію кожний із співавторів приймає умови цього **ДОГОВОРУ**.

3.4. За цим **ДОГОВОРОМ** **АВТОР** передає **УНІВЕРСИТЕТУ** на безоплатній основі невиключні права на **використання** творів на весь строк дії

авторського права починаючи з моменту розміщення творів в репозитарії відкритого доступу, а саме:

- на використання творів без одержання прибутку;
- на відтворення творів чи їх частин в електронній формі (включаючи цифрову);
- на виготовлення електронних копій творів для постійного архівного зберігання;
- на виготовлення електронних копій творів для некомерційного розповсюдження;
- на внесення творів у базу даних Репозитарію;
- на надання електронних копій творів в доступі в мережі Internet.

3.5. АВТОР гарантує, що у творах не використовувалися твори, авторські права на які належать третім особам.

3.6. АВТОР (співавтор) гарантує, що на момент розміщення Творів в Репозитарію УНІВЕРСИТЕТУ:

- лише йому належать виключні майнові права на Твори, що розміщуються,
- майнові права на Твори ні повністю, ні в частині нікому не передано (не відчужено),
- майнові права на Твори ні повністю, ні в частині не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб.

3.7. Розміщення творів АВТОРА в репозитарій УНІВЕРСИТЕТУ здійснюється методом самоархівування із дотриманням вимог до підготовки та розміщення наукових публікацій або шляхом передачі електронного документу до бібліотеки УНІВЕРСИТЕТУ після підписання сторонами цього Договору.

4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

4.1. АВТОР несе всі види відповідальності перед третіми особами, що заявили свої права на Твори, відшкодовує УНІВЕРСИТЕТУ всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на Твори.

4.2. АВТОР і УНІВЕРСИТЕТ зобов'язуються належним чином виконувати умови цього ДОГОВОРУ.

4.3. АВТОР зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати аналогічні права на використання Творів третім особам.

5. УМОВИ РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ

5.1. Цей ДОГОВІР може бути розірваний на вимогу АВТОРА, якщо він позбавляється майнових прав на Твори, які мав на момент розміщення Творів у репозитарії відкритого доступу.

5.2. Усі спори, що виникають у зв'язку з виконанням цього Договору, вирішуються шляхом переговорів, а у випадку недосягнення згоди - в суді відповідно до чинного законодавства України.

Підпис: _____

Я підтверджую згоду на розміщення творів за умовами цього договору